

Mistrivsel og præstationskultur i ungdomslivet

Noemi Katznelson, Center for Ungdomsforskning. AAU, Kbh

Massiv stigning i unges selvrapporterede psykiske mistrivsel

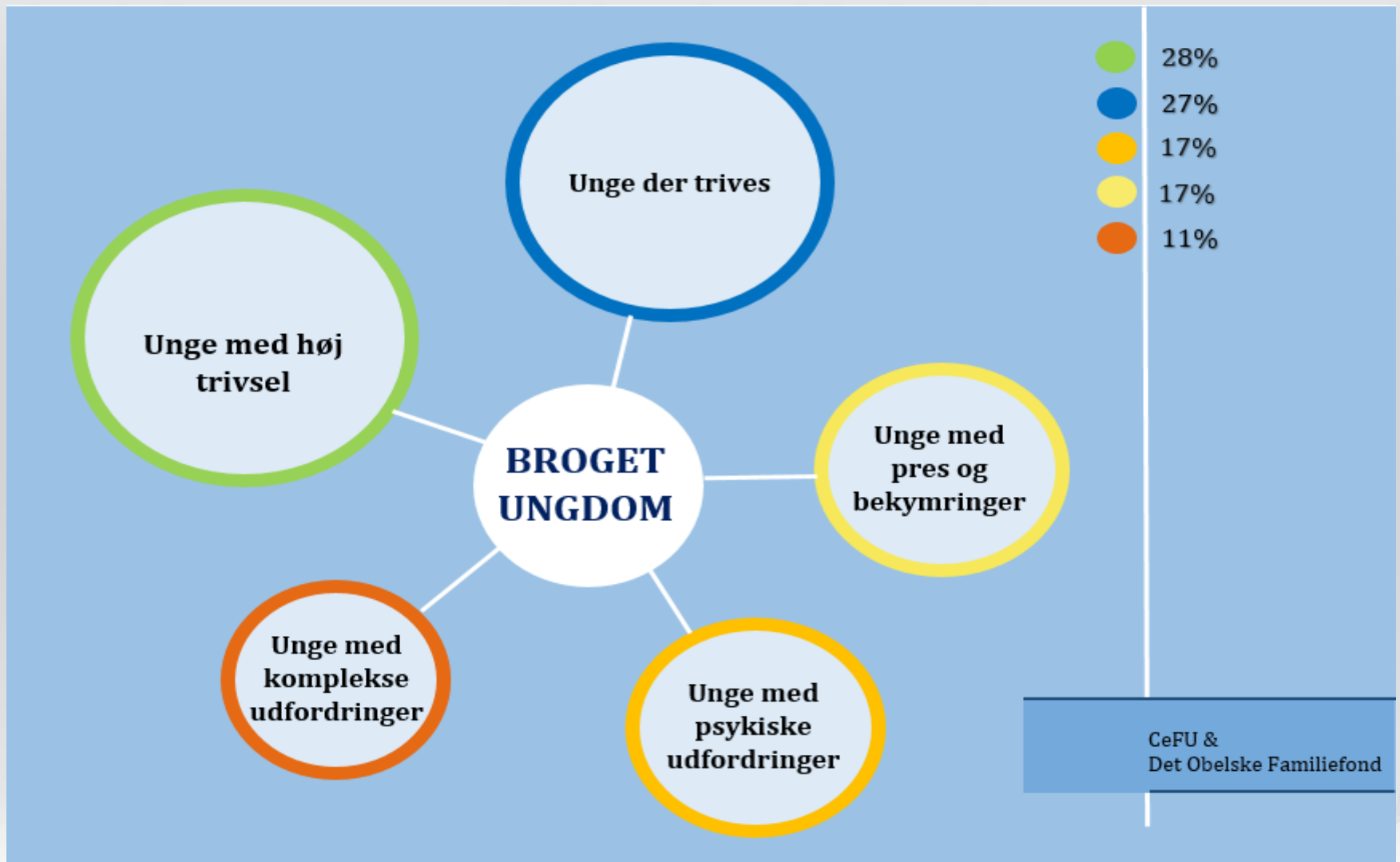
- 23,8 pct. af 16-24 årige kvinder oplever psykisk mistrivsel. Det tilsvarende tal for mænd i samme aldersgruppe er 12,9 pct. I 2010 var tallene hhv. 16 pct. for kvinder og 8 pct. for mænd (Den Nationale Sundhedsprofil, 2017)
- 22 pct. af 18-årige oplevede at have depressive symptomer bl.a. i form af tilbagevendende tristhed m.v. (SFI's Børneforløbsundersøgelse, 2016)
- Over halvdelen af pigerne på de gymnasiale udd. føler sig stressede, og har søvn- og koncentrationsbesvær (DGS, 2014)

Tallene kender vi, men hvem er de unge bag de alarmerende tal?

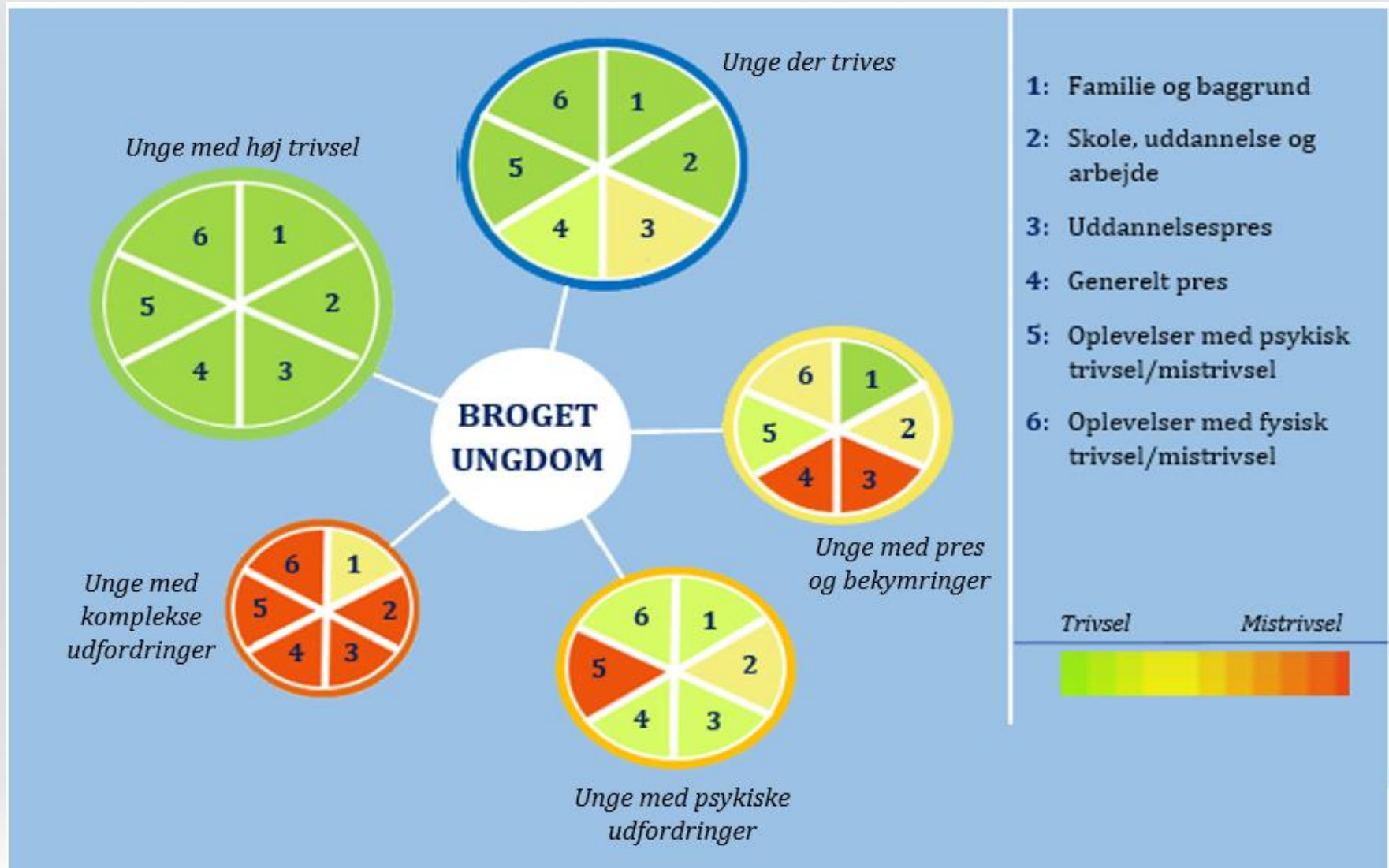
Det er nemt at få travlt og blive stresset over ting og travlt, men det er ikke, altså, det er ikke udelukkende karaktererne, det er, fordi at skolen tager så meget tid, så er der rigtig meget lektier, og så har jeg, har jeg 2 fritidsarbejder, ikke, og det er jo også bare topsved.

Jeg havde faktisk et stressammenbryd i mandags og kom i skole, fordi jeg har haft stress siden 7ende, ikke også, hvor jeg begyndte at sådan at tænke over, karakterer er rigtig vigtigt, og jeg var ligesom ikke særligt god i skolen, og jeg har sådan også haft søvnproblemer i sådan flere år nu. Og i mandags så begyndte jeg bare at vågne op med hjertebanken, ikke også, og den er helt gal nu. Kan jeg slet ikke overskue mere.

Behov for nuancer i debatten og i billede af ungdommen

Broget ungdom, men hvordan?

– men stor usikkerhed om årsagerne

Vi ved at:

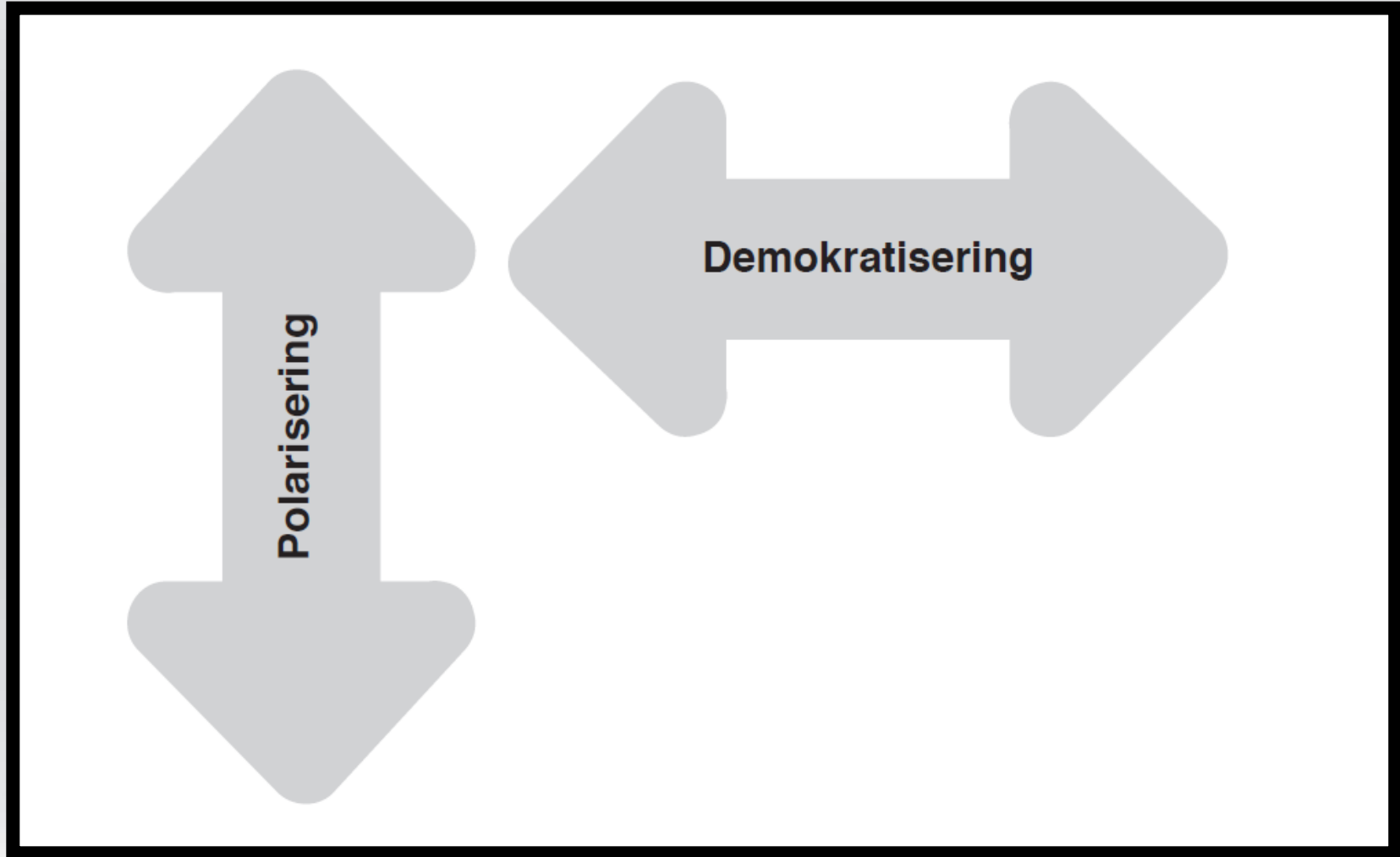
- Det er et internationalt fænomen

“There is a huge concern in the UK about young people’s mental health. Very few people ask the question why?

Is it because people are more ready to identify their problematic behaviours as a mental health issue? Is it because they are confronted with more and more norms and ideals that they cannot match up to? Is it because they are subject to internet bullying?”
(Nicolas Rose, in press)

- At vilkårene i uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet sætter unge under pres

SAMTIDIGE tendenser til polarisering og demokratisering af udsathed

Vi har med rette fokus på social og klassiske udsathed, men...

- mellem 25 og 30 % af alle unge kontanthjælpsmodtagere har forældre, som har en videregående uddannelse
- halvdelen af de unge, der befinder sig i en socialt marginaliseret situation har ikke en social baggrund præget af de risikofaktorer, vi bruger til at definere social marginalisering
- ca . 2/3 af de unge i en socialt marginaliseret position, kommer fra familier, hvor forældrene overvejende har været i beskæftigelse (VIVE 2015)

Samfundsmæssig acceleration - vestens syge

International sociologi peger på samfundsmæssig acceleration i alle dele af livet – ikke mindst den digitale del

Jeg bliver bare meget hurtigt stresset, jeg synes aldrig, det, jeg laver, er godt nok, og ja, det er bare, jeg bliver bare hurtigt stresset og især med skolen, fordi jeg føler bare altid, jeg kan klare det bedre (Pige, 19 år)

- Det normale er üt – alt skal være godt
- Udsatte fortæller om at føle sig udenfor, forkert, utilstrækkelig
- Retorik: Vindere og tabere

*Hvis man ligger nede i bunden, så vil man gerne være sammen med dem, der er helt oppe i toppen, og dem, der er oppe i toppen, vil også gerne være sammen med dem, der er oppe i toppen, for ligesom dem, der er i bunden, gerne vil hives op, så vil dem, der er oppe i toppen, ikke hives ned.
(pige 2 g)*

Det affektive arbejde – og understrømmen af usikkerhed i vilkår

Altså mine, mine forældre, de bombarderer mig hele tid med, Clara, lad nu være med at gå op i det, lad nu være altså, slap nu af, og skole er ikke alt. Og jeg siger, ok, jeg ved det godt, men jeg vil helst ikke skuffe nogen. Jeg vil helst ikke skuffe mine kammerater, når vi sidder og skriver en opgave sammen, jeg vil ikke skuffe lærerne, når jeg ved, de har en bestemt forventning til mig, ikke, og selvom mine forældre siger, at jeg skal bare skrue ned for det, så vil jeg jo heller ikke skuffe dem. Så det er egentlig også meget om, hvad, hvad andre forventer af en.

- Individualisering af skærpede vilkår og øget usikkerhed på arbejdsmarkedet og i voksenlivet
- Clash mellem forventninger og muligheder for social mobilitet

- At der sker en sygeliggørelse – patologisering – af det, der er svært?
- At det diagnostiske sprog glider ind i hverdagssproget, så 'almene' livsproblemer omtales med brug af diagnostiske termer?
- At der sker en øget psykologisering af unges liv hjemme OG i skolerne, der fører til at følelserne er blevet det nye 'kompas' I KOMBINATION MED karaktererne

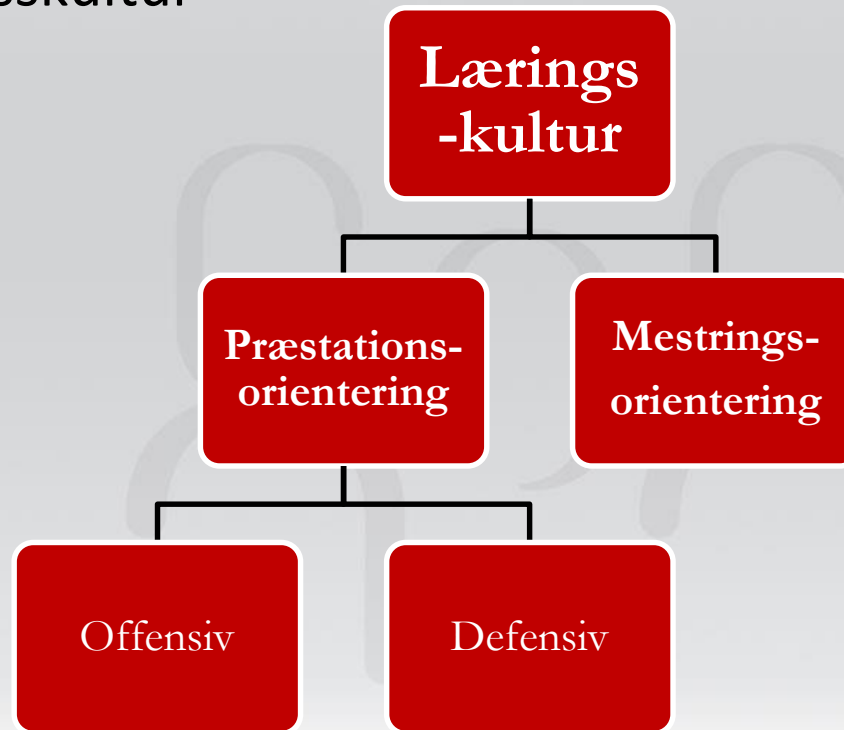
Igangværende undersøgelse i samarbejde med Det Obelske Familiefond (<https://www.cefu.dk/emner/nyt-fra-cefu/aktuelt-fra-cefu/nyt-projekt-ny-udsathed.aspx>). MEN mgl viden om, hvad kan gøres præventivt

Undersøgelse om 'ny udsathed'...

Men hvad sker der i skolen?

Præstationskulturen i uddannelsessystemet?

- Forfejlet debat - det giver ikke mening at være imod præstation!
- Det handler om en opstået u-balance ml præstationskultur og mestringskultur

Fordi så hvis jeg nu f.eks. fik 4, så kunne jeg kæmpe efter et højere tal. Så havde jeg jo rykket mig, så kunne jeg rykke mig endnu mere (...) bare for at se at jeg egentlig kunne blive bedre. At det gav mig noget.

Jeg har sådan rigtig meget et love-hate relationship til karakterer. Fordi på den ene side synes jeg simpelthen, at det er det værste, der findes, hvis du ikke kommer op på det her tal, så er du ikke, sådan ligeså god som alle andre. Men så kan jeg også godt lide, du får lidt sådan guidelines for, hvor du ligger, ikk?

- Offensive og defensive – dimensioner af præstationskulturen

Gym. dreng 1: Men jeg vil også lige komme med en indrømmelse til før. At der er også flere gange, hvor jeg har siddet med hånden oppe, hvor jeg ikke har haft nogen idé om hvad svaret er.

Interviewer: Hvad så hvis du bliver taget?

Dreng 1: Så har man glemt, hvad man skal sige.

Interviewer: Siger man bare det?

Dreng 2: Nej, så snakker man udenom.

Dreng 3: Så laver man den der: "ah" så var der lige en anden der tog ens svar "pis."

Dreng 2: Jeg holder den bare lidt på klem, sådan der (viser en finger op, der er lidt bøjet).

- Fører til instrumentalisering af læringsrummet
 - Eleverne har et strategisk fokus og en strategisk tilgang til undervisningen og læringen
 - Eleverne søger at aflæse, hvad læreren gerne vil have

- Brug for fokus på mening og motivation hos de unge
- Brug for at fokusere på klassisk udsathed – SAMTIDIGT med fokus på den 'nye' udsathed – kalder på dobbelte handlingsplaner
- Brug for viden om, hvordan man fanger ny udsathed i tide
- Brug for fokus på, hvordan ny udsathed også skabes i skolen